

Historiker – Första VK (Historiografi)

Skriftlig rapport som presenterades vid fredskonferensen i Versailles:

1. Kriget förutsågs av Tyskland och dess allierade och berodde på "*handlingar som medvetet begåtts för att göra kriget oundvikligt*"
2. Tyskland och Österrike-Ungern motarbetade medvetet "*alla de försonande förslag som lagts fram av Ententemakterna för att undvika krig.*"

Denna uppfattning uttrycks också i **artikel 231** i Versaillesfördraget:

"De allierade och associerade regeringarna bekräftar och Tyskland accepterar Tysklands och hennes allierades ansvar för att orsaka all den förlust och skada som de allierade och associerade regeringarna och deras medborgare har utsatts som en följd av det krig som ålagts dem genom aggressionen av Tyskland och hennes allierade."

Den tyska regeringen stödde en revisionistisk kampanj under mellankrigstiden för att ändra denna uppfattning. De publicerade 15 889 officiella dokument i 54 volymer under 1920-talet. Tyska historiker som H. Rothfels och Erich Brandenburg hjälpte regeringen.

H. Rothfels betonade "*kollektivt ansvar*"

Erich Brandenburg hävdade att Tyskland inte planerade för krig 1914. Han beskyllde Ryssland för att vilja ha kontroll över Balkan och Frankrike för att försöka hämnas för förlusten av Alsace-Lorraine 1871.

Sidney Fay (amerikansk historiker) skrev 1930 att ingen europeisk makt ville ha krig 1914 och att alla, till mer eller mindre grad, måste ta på sig skulden (kollektivt ansvar) för dess utbrott. Enligt Sidney Fay planerade Tyskland inte kriget utan de var ett offer för sin allians med Österrike-Ungern.

Idén om "*kollektivt ansvar*" var den första starka teorin - den "*ortodoxa tolkningen*". Istället för att hitta vilket land eller vilka länder som orsakade kriget så koncentrerade historikerna sig på de "*långtgående orsakerna*"; allianssystemet och förlegad diplomati, imperialism, militarism, nationalism, upprustning och utvecklingen av rigida krigsplaner.

1951 drog en av de ledande tyska historikerna, Gerhard Ritter, slutsatsen: "*Dokumentet tillåter inte en tolkning att det fanns en förutbestämd önskan om ett europeiskt krig från någon regering eller folks sida 1914. Misstron gentemot varandra var stor och i de styrande kretsarna dominerade tanken att ett krig var oundvikligt. Samtliga anklagade varandra för att ha aggressiva avsikter. De accepterade risken för att ett krig skulle kunna utbryta men hoppades att allianssystemet och de militära upprustningarna skulle vara avskräckande.*"

Under 1960-talet använde två amerikanska statsvetare en dator för att få en svar på vem som bar ansvaret. De matade en dator med 5000 viktiga punkter från viktiga dokument (vars äkthet inte ifrågasatts) från olika viktiga beslutsfattare i Tyskland, Ryssland, Österrike-Ungern, Storbritannien och Frankrike under krisen i juli 1914.

Datorn gjorde följande slutsatser;

1. *Alla stormakter upplevde att deras rivaler var fientliga men att de själva var vänligt sinnade.*
2. *De politiska och militära ledarna tog en mängd kortsiktiga beslut under julkrisen.*
3. *Samtliga stormakter ansåg att det var de som skadats mest av den uppkomna krisen.*

Datorn kom till samma slutsats som de flesta historiker - ingen av länderna var ensamt ansvarig för krigsutbrottet!

1961 publicerade en tysk historiker, **Fritz Fischer** - professor i historia vid Hamburgs universitet, en bok om Första Världskrigets utbrott. Den var 900 sidor lång och hade titeln "*Tariff nach der Weltmacht*". 1967 publicerades den på engelska med titeln "*Tysklands mål i första världskriget*". Boken la fram teorin att Tyskland bar huvudansvaret då det gällde att förbereda och börja det första världskriget! Fischer hade gått igenom olika arkiv för fyra viktiga tyska män; kejsaren, Bethmann-Hollweg (tysk kansler), Gottlieb von Jagow (utrikesminister) och Helmuth von Moltke (chefen för arméns generalstab). Han koncentrerade sig på dessa fyra mäns uppsatta mål och deras politik. Större delen av boken visar Tysklands stora expansionistiska mål under kriget. Även om boken är kopplad till det tyska huvudansvaret för krigsutbrottet är det endast ett kapitel som handlar om krigets ursprung. I detta kapitel hävdar Fischer:

1. *Tyskland var villig att starta första världskriget för att bli en stormakt.*
2. *Tyskland uppmuntrade Österrike-Ungern att inleda ett krig med Serbien och fortsatte att göra det, även när det var tydligt att ett sådant krig kunde spridas.*
3. *När kriget började spridas så hade Tyskland tydliga mål som redan diskuterats före kriget, bland annat att utöka landet kraftigt i Central- och Östeuropa (liknar Hitlers Lebensraum i Östeuropa inför Andra VK).*

Fritz Fischer skrev en uppföljare till den första boken 1969 med titeln "*Krieg der Illusionen*" (Illusionskriget). Denna bok koncentrerade sig på den tyska utrikespolitiken mellan 1911 och 1914. Den hävdade att kejsarens regering kallblodigt planerade utbrottet av första världskriget från 1912 och framåt. Två viktiga aspekter i denna bok var:

1. *Betydelsen av de inhemska faktorerna påverkade Tysklands utrikespolitik (uppfattningen tidigare var att de yttre faktorerna var viktigare)*
2. *De nya bevisen för kansler Bethmann-Hollwegs handlingar. Fischer såg Bethmann-Hollweg som den främsta drivkraften för den tyska politiken under juli-krisen 1914 och en nyckelfigur i Tysklands expansionistiska mål när kriget började! Detta var annorlunda än den kultiverade, ansvarsfulla, välmenande liberale statsmannen, som var omgiven av militära brushuvuden under juli-krisen. Enligt Fischer var Bettman-Hollweg ingen marionett för de tyska militaristerna...*

Fischer ansåg att första världskriget inte var ett defensivt krig, född av rädsla och desperation; det planerades och utlöstes av Tyskland med målet att dominera Europa.

Fritz Fischer anses därför vara den historiker som presenterade ett tydligt alternativ till den första starka teorin om kollektivt ansvar (den ortodoxa teorin). Detta är en "revision" av den teorin – den "revisionistiska teorin"...